

J. URRIO

KATA 1

Teikarsaari taistelee

Ingt. Käskey oli selvä: "Teikarsaarta ja Melansaarta on puolustettava viimeiseen saakka ja pahimmassa tapauksessa vallattava takaisin vastahyökkäyksellä."

Näin tehtiin. Ylivoiima kuitenkin voitti.

"Lopuksi saari oli kuin palava helvetti."

KESÄLLÄ 1944 olin parhaillaan oppilaana Merisotakoulun Kanta-aliupseerikurssilla. Vihollisen suurhyökkäyksen alettua kurssi keskeytettiin ja meidät heitettiin Viipurinlahden länsirannalle Vilaniemeen.

Siellä saimme tietää, että joukkomme liitettiin vasta perustettuun Rannikkotykistörykmentti 22:een torjuntakomppaniana. Pääliköksemme tuli luutnantti V. Veijalainen.

Juhannuksen jälkeisenä päivänä saimme käskyn muodostaa Teikarsaaren tukikoh^{dan}. Tässä vaiheessa olivat venäläiset jo miehittäneet Koivisten saaret ja Tuppuran sanottavaa vastarintaa kohtaamatta.

PUREUDUMME TEIKARIIN

Saareen saavuttuamme oli siellä vain yksi pikakivääriryhmä, jonka vapautimme. Kävimme käsiksi varustelutyöhön.

Se ei ollut helppoa emmekä kaikkialla onnistuneet edes tyydyttävästi: maan perusta oli monin paikoin rannalla kalliota tai kovaa kivikkoa. Missä maaperä oli helpompaa, oli usein ~~maaperä~~ pohjavesi vastassa jo puolen metrin syvyydessä.

Saimme kuulla rykmentin saaneen ^Merivoimien komentajalta käskyn, että Teikaria ja Melansaarta oli puolustettava viimeiseen saakka. Pahimmassa tapauksessa oli ne vallattava takaisin viholliselta vastahyökkäyksellä.

Rykmentti vahvisti saaren puolustusta. Teikariin tuli avuksemme ratsumestari ^D V. von Weissenbergin johdolla Rannikkopataljoona 7:n 3. Komppania. Käskyssä mainitut saaret muodostivat yhdessä IV Linnak-

keiston komentajanaan majuri V. Myntti.

Linnakkeiston komentopaikka oli Teikarsaaren Itäniemessä. Saarella olevien joukkojen yhteinen vahvuus oli ^{tästä vaiheesta} noin 350 miestä. Raskaita aseita oli paikalla neljä 45 millin panssarintorjuntatykkiä, kuusi 20 millin Madsen-konetykkiä, kahdeksan konekivääriä ja yksi 76 millin sotasaalistykki.

[REDACTED] TYYNTÄ MYRSKYN EDELLÄ

Vihollinen suoritti jatkuvaa ilmatiedustelua lentäen aivan matalalla saaren yli.

Kesäkuun 30. päivänä vähän ennen puolta päivää - olimme juuri ruokailussa - vihollinen teki Tuppuran puolelta pienin voimin tiedusteluhyökkäyksen ampuen kiivaasti konetykeillään. Omat panssarintorjuntatykkimme vastasivat ja vihollinen vetäytyi sumuverhon suojaan pois.

Saman päivän iltana sain käskyn ilmoittautua saaren itäisellä rantaviivalla laivaston luutnantti Viirilinnalle. Sain käskyn ryhtyä ^{myynti} tykinjohtajaksi panssarintorjuntatykille, jonka miehistöksi tuli kolme reserviläistä. Näistä yhdellä oli aikaisempaa tykkimieskokemusta, joten nimesin hänet suuntaajaksi.

Tykki oli jo viety luutnantin osoittamaan asemaan. Se oli vain parin metrin päässä vesirajasta. Varustelutyöt olivat vielä aloittamatta.

Maaperä oli kovaa kivikkoa ja pohjavesi lähellä. ^{Ma}aivautumista ei voinut ajatellakaan. Yritimme kaikin ^voimin rakentaa jonkinlaista maanpäällistä linnaketta. Työskentelimme kuumeisesti, sillä vihollisen alusten liikehtiminen asemien edustalla enteili lyhyttä työaika. Emme myöskään voineet työskennellä salassa, sillä noin neljän kilometrin päästä se voi kiikaritähystyksellä tarkoin seurata työmme edistymistä.

Tunsimme, että taistelu voi alkaa millä hetkellä tahansa.

Työmme lomassa tarkastelimme toisella silmällä lähestyvää vihollista. Näytti siltä, että sillä oli tarkoitus nousta maihin juuri täällä alueella.

RAUTA PUREE

Vihollisen alukset lähestyivät - matkaa oli enää parisen kilometriä. Laivoja ~~oli~~ oli kymmenkunta, edessä tykki- ja raivaaja-aluksia ~~ja~~ ja takana maihinnousuveneitä.

Äkkiä vihollinen aloitti kiivaan tulen kaikilla mahdollisilla kaliipereilla. Alusten tykkitulen lisäksi iski alueellemme viiden tai kuuden tuuman tykkien tuli Pullinniemenestä. Tulen tiheys oli niin suuri, että tuntui olevan kyse vain minuuteista ennen kuin tukikohtamme puolustajat olisi muserrettu olemattomiin.

Katsoin kelloa: se oli 22.25.

Toinnuttuamme ensimmäisestä shokista aloitimme tulen lähestyviin aluksiin, jotka tässä vaiheessa olivat noin kilometrin päässä. Totesimme useita osumia.

Heti sen jälkeen vihollinen kehitti alusten ympärille suojaavan sumuverhon. Sen suojassa se lähestyi jatkuvasti rantaa.

Ammuimme aina kun vain jotakin näkyi tehden pieniä korjauksia kerotukseen ja sivusuuntaan ~~ottaen~~ ottaen huomioon alusten lähestymisen. Tykin miehistö työskenteli koko ajan asiallisesti ja tarmokkaasti. Varsinkin suuntaaja osoittautui päteväksi.

Tilanteen kestäessä ammuimme kaikkiaan toista sataa laukausta. Sumuverho häytti pahasti tulitoimintaa, mutta siitä kärsi myös vihollisen tulen tarkkuus. Näin säilyimme hengissä.

Aivan rannan lähellä vihollinen kiihdytti konetykki- ja konekivääritulensa ~~äärimmilleen~~ äärimmilleen. Ammuimme viimeiset laukaukset yhdessä suuntaajan kanssa.

Äkkiä sukelsi sumusta esiin seitsemän tai kahdeksan maihinnousu-aluksen keula. Matkaa oli enää 10 - 15 metriä.

Tukikohtamme kaikki aseet avasivat pikatulen, jolloin osa vihollisista hyppäsi veteen. Tässä vaiheessa saimme mekin tykillämme viimeiset osumat veneisiin.

HYÖKKÄYS PYSÄYTETÄÄN

Raivoisaa ammuntaa lähietäisyydeltä kesti parisen minuuttia. Sitten konekivääriin ja pikakivääriin tuli äkkiä lakkasi.

Samalla hetkellä vihollisen veneet törmäsivät rantaan. Aivan asemamme kohdalla ja sen molemmin puolien syöksyi miehiä maalle huutaen ja ampuen - mahtava URAA-huuto kaikui leveältä alueelta.

Sieppasin maasta kiväärin ja syöksyin suojaan noin kymmenen metrin päässä olleen puukasan taakse. Ammuin aseeni tyhjäksi lähimpiin vihollisiin. Sitten oli jälleen väistytävä.

Etenin tulen alla lyhyin syöksyin satakunta metriä saaren keskustaan päin. Sitten pysähdyin vetämään henkeä.

Ketään ei näkynyt. Mistään ei kuulunut omien ääniä.

Suuntasin kulkuni kohti järvikannasta, jossa arvelin tapaavani omia. Siellä heitä olikin - tapasin muiden ohella kurssitoverini Kuismin ja Hiltusen sekä ylikersantti Kurjen.

Ratsumestari von Weissenberg otti komennon. Asetuimme aseisiin taloryhmän tasalle.

Heti asemien tultua miehitetyiksi ryntäsi vihollinen niitä vastaan noin komppanian voimin - ehkä 150 miehen porukalla. Löimme sen kiivaalla tulella verissä päin takaisin.

Peltoaukealla meitä oli vain vajaat 30 miestä. Toiset taistelivat meistä oikealla olevassa metsikössä.

Vihollinen sai jatkuvasti vahvennuksia maihinnousualueelta. Se uusi hyökkäyksensä useampia kertoja, mutta saimme sen aina lyödyksi takaisin. Aukealle alkoi kertyä ruumiita.

Vihollisen lentotoiminta oli koko ajan vilkasta, mutta siitä ei juuri ollut haittaa. Ilmeisesti koneet eivät uskaltaneet ampua peläten osuvansa omiin.

Tilanne juuttui paikalleen.

Tässä vaiheessa eräs paikalla ollut upseeri sai radioyhteyden Vilaniemessä olevaan patteriin. Tuli oli ihmeen tarkkaa: melkein kaikki kranaatit iskivät eteemme ruuhkautuneeseen viholliseen.

VASTAHYÖKKÄYKSEEN

Nyt oli sopiva aika vastaiskuun!

Alku onnistui aivan kivuttomasti. Ajoimme vihollista saaren eteläkärkeä kohden. Ketjumme ulottui saaren yli rannasta rantaan.

Lähellä eteläkärkeä jäimme oman ~~tykistön~~ tykistön tuliskun ~~alle~~ alle. Eteneminen pysähyi hetkeksi.

Taitava ja päättäväinen vihollinen käytti tilannetta hyväkseen järjestäen joukkonsa uudelleen ja pureutuen lujasti maastoon. Jatkaessamme hyökkäystä kärsimme tappioita. Aikaa kului myös runsaasti lähi-taistelussa ennen kuin saimme koko niemen haltuumme.

Osa vihollisesta palastautui veneisiin, osa meni mereen ja osa antautui vangeiksi. Saari oli taas meidän. Maastossa oli enää hajanaisia vihollisryhmiä.

Osa joukosta määrättiin haravoimaan saarta ja osa entisiin asemiin rannalle. Palatessani entisiin asemiimme totesin, miksi konekiväärin ja pikakiväärin tuli oli loppunut ratkaisevalla hetkellä: konekivääri oli rikkoutunut tulesa ja pikakiväärin ampuja kaatunut aseensa ääreen. Apulainenkin oli haavoittunut kuolettavasti.

Näin oli ensimmäisen taistelun tilinpäätöksen aika. Kaatuneita vihollisia löytyi saaresta 260 ja vankeja 76. Vain pieni osa pääsi pelastautumaan laivoihin.

Omatkin tappiomme olivat murheellisen raskaat: kaatuneita oli 32 ja haavoittuneita 85.

Voiton jälkeen oli mieliala korkealla. Seuraavana päivänä tuli saareen rykmentin komentaja eversti ^{A. E.} Lytinen kiittäen miehekkäin sanoin puolustajia hyvästä työstä. Monet saivat samalla ansioistaan vapaudenmitaleja.

VALMISTAUDUTAAN RATKAISUUN

Komppaniamme asealiupseeri ^{appilas} Karinainen oli kaatunut taistelun viimeisessä vaiheessa saaren eteläkärjessä. Luutnantti Veijalainen määräsi minut hänen tilalleen.

Saareen saatiin lisää väkeä ja aseita. Vahvuus nousi noin kuuteensataan.

Heinäkuun 2. ja 3. päivä kuluivat suhteellisen rauhallisesti. Vihollisen tykistötuli oli häirinnän luonteista. Ilmatoiminta oli kuitenkin vilkasta. Vihollisen koneet suorittivat yksityiskohtaista tiedustelua ja tulittivat kaikkia mahdollisia kohteita.

Heinäkuun 3. päivän iltana vihollisen ~~saaren~~ aallottaiset ilmahyökkäykset muuttuivat säännölliseksi vuorotellen yhä kiihtyvän tykistötulen kanssa. Kiivas tulitoiminta jatkui koko yön. Muutamat talot syttyivät palamaan.

Oppilaskomppaniamme - 80. Torjuntakomppania - oli reservinä. Se oli sijoitettu pieninä ryhminä järvikannaksen ~~saaren~~ pohjoispuolella olevan aukeaman reunoille. Lähellä oli komppanianpäällikön komentopaikka. Samassa pienessä perunakellarissa pellon reunassa majaili myös komento-ryhmä, johon itsekin kuuluin.

Heinäkuun 4. päivän aamulla kello 05.00 vihollisen tulitus alkoi äkkiä kiihtyä. Valmistauduimme torjuntataisteluun.

Kuuden maissa tuli kuoppaamme muutamia upseereja, jotka lähtivät yhdessä luutnantti Veijalaisen kanssa tarkastamaan saaren tukikohtia - ilmeisesti vastahyökkäyssuuntia. Tämä ^{kuhe} paljasti ilmeisesti sijaintimme viholliselle, sillä ~~saaren~~ sen maataistelukoneet alkoivat tehdä ~~saaren~~ jatkuvia syöksyjä monttuamme. Pommit putosivat kellarin välittömään läheisyyteen ja meidän oli poistuttava sieltä.

Kun päällikkö oli poissa pohdimme tilannetta yhdessä oppilatovereitteni Järvenperän ja Uimosen kanssa. Oli selvää, että hurja valmistelu merkitsi maihinnousua - kyse oli vain siitä, oliko se jo alkanut.

Päätimme ottaa asiasta selvän.

VIIMEINEN ~~saaren~~ TAISTELU

Syöksyimme yksitellen pienen aukean yli metsään, jossa meikäläiset olivat jo valmistautumassa vastahyökkäykseen. Vihollinen oli juuri päässyt maihin saaren itärannalla. Kiivas taistelu oli käynnissä.

Vastahyökkäystä ryhtyi johtamaan minulle tuntamaton upseeri. Kello oli seitsemän tai kahdeksan paikkeilla, kun aloitimme. Vasemmalla puolellani näin muun muassa oppilastoverini Lehtosen.

Vihollinen oli tunkeutunut peltoaukealle noin 150 metrin päähän meistä. Syntyi kiiivas taistelu, jota vihollinen tuki tarkalla tulella mereltä ja ilmasta. Lopulta se antoi periksi ja vetäytyi etelää ja itään.

Juuri metsän reunaan saavuttuani näin oppilas Tarkkosen makaavan maassa pää luodin lävistämänä, kypärä verta puolillaan. Hän pyysi apua - ennen muuta kuljetusta pois polttavasta auringosta.

Hänen kohtalonsa näytti selvältä. Käärin kuitenkin hänen päähänsä siteen ja yhdessä erään reserviläisen kanssa raahasimme pojan metsän reunassa olevaan kivinavettaan, jossa oli muitakin haavoittuneita, muun muassa oppilas Husso.

Palatessani tapasin oppilas Kultin, joka oli ottanut aloitteen käsiinsä ja sanoi minulle:

- Tuolla itäniemessä on neljä tykkiä ja parikymmentä miestä, mutta mitään ei kuulu. Epäilen, että miehet piileksivät kuopissaan eivätkä ammu. Menepäs sinne ja pane tykit ja miehet aseisiin! Siellä voi vihollinen nousta maihin milloin tahansa.

VIELÄ KERRAN TYKIT ASEMIIN

Juoksin niemeen. Jo matkalla tiedustelin nopeasti tykeille tuliasemat.

Totesin vihollisen olevan jo 600-700 metrin päässä rannasta. Kuusi tai seitsemän alusta tulitti niementä kaikilla mahdollisilla kalipereilla. Useat talot paloivat ja kuumuus oli helvetillinen.

Tykit olivat yhdessä rykelmässä lähellä niemen kärkeä. Parikymmentä miestä löysin eräästä kellarista.

Otin porukan komentooni ja selostin heille tilanteen.

- Nyt on kaksi mahdollisuutta: torjua vihollinen tai kuolla tänne kuoppaan. Kumman valitsette? Kellarissa piileskellen kuolette varmasti!

Miehet ymmärsivät. He alkoivat käskystäni reippaasti vetää tykkejä tiedustelemini aseisiin.

Kun ensimmäinen ja toinen tykki olivat asemissa käskin aloittamaan

tulen.

Itse syöksyin kolmannelle tykille, koska sen asemaan meno näytti kovin avuttomalta.

Kun työnsimme sitä asemaan räjähti kranaatti puussa. Sirpale iski vasempaan polveeni. Osa siitä tai joitakin luun siruja jäi ilmeisesti polvinivelen luiden väliin, koska jalka ei taipunut hiukkaakaan.

Minusta ei ollut enää tykin työntäjäksi.

Kolmas tykki saatiin kuitenkin käskemääni asemaan. Neljännen tykin miehistön määräsin kanta^maan ammuksia muille tykeille, koska ^(patruunat) ~~ne~~ olivat aika kaukana rantapusikossa ja kulutus olisi varmasti suuri.

En päässyt liikkumaan. Pystyin kuitenkin huutamaan tykeille korjauskomentoja ammunnan aikana.

Tykeilläkin alkoi miehiä haavoittua. Tulitoimintaa jatkettiin vajain miehistöin.

Oli kai jo iltapäivä kun paikalle saapui vänrikki Kultti ottaen johdon käsiinsä. Hän järjesti myös haavoittuneiden evakuoinnin. Minut kantoi moottoriveneeseen korpraali Myyryläinen.

Haavoittuneiden joukossa oli mies, joka osasi käyttää moottoria.

Merelle meno ei niissä olosuhteissa tuntunut kovin houkuttelevalta - rautaa tuli mereltä ja ilmasta. Ajoimme kuitenkin Tuppuran puoleiselle rannalle ja täytimme veneen pahimmin haavoittuneilla. Veneessä olivat muun muassa Husso ja Tarkkanen, joka oli kovin heikossa kunnossa.

^{suuntasi}
Vihollinen Tuppurasta niskaamme kiivaan tykistötulen. Se haarukoi meitä koko matkan Vilaniemeen saakka saamatta kuitenkaan täysosumaa. Ihmettelimme naapurien heikkoa ampumataittoa, joka koitui pelastukseksemme.

Alitajuntaani jäi vuosiksi kuva saaresta sieltä poistuessani: se oli kuin palava helvetti roihuineen ja savuavine raunioineen...

Heinäkuun 4. päivän vastahyökkäys onnistui ja koko saari oli seuraavana aamuna suomalaisten käsissä. Koko vihollisrykmentti oli tuhottu ja kaatuneita ^{oli} noin 1000.

Seuraavana päivänä kuitenkin ylivoima ratkaisi asian ja puolus-

tajat poistuivat saarelta käskyn saatuaan. Suomalaisten tappiot kohosivat näissä saaritaisteluissa 830 mieheen, joista kaatuneita oli 300. ☐

2145

Urrio, J. (Silja Urrio-Häkkinen)
19540 Koitti

Js heinäkuu 1944
Teikarsaari
RTR 22
6½ liuskaa

Kokemukseni Teikarsaaren taisteluista 1 - 5.7.44

AIKAKAUSLEHTI

**KANSA
TAISTELI**

-miehet kertovat

Toimitus: Töölönkatu 35 B 1 b, Helsinki 26

Urrio
7 1/2